

Op een speelse wijze leren lezen.

Kraak de taalcode,
door woorden met elkaar te vergelijken.
Voor kinderen uit de laatste kleuterklas en het eerste leerjaar.

Handleiding bij het werkboekje

dit boekje is van :

Op een speelse wijze leren lezen met het rotaspel.

**Kraak de taalcode, door woorden met elkaar te vergelijken.
Voor kinderen uit de laatste kleuterklas en het eerste leerjaar.**

Handleiding bij het werkboekje

Algemeen: Recent wetenschappelijk onderzoek pleit met heel wat overtuigende argumenten voor een leren lezen dat niet start met het memoriseren van globaalwoorden (dat zijn woorden die vooraf moeten vanbuiten geleerd worden), en evenmin met het aanleren van de ‘losse letters’. Men kiest voor een directe aanpak van het leren lezen, dat in wezen het ‘kraken van een code’ is, een code die in het taalsysteem verborgen zit. Onze taal is fonologisch opgebouwd: als je gelijkenis in woorden hoort, kun je die ook zien, en als je gelijkenis ziet, kun je die ook horen. Heb je dat door, dan weet je dat woorden uit kleinere stukjes bestaan en bezit je reeds enig ‘fonologisch bewustzijn’. Je hebt het nodig om veilig met leren lezen te starten. Heel wat stemmen gaan op om ook reeds in de kleuterklas hieraan systematisch te werken. Bij dit alles is het rotaspel een handig hulpmiddel. Het is een zelfcorrigerend vraag- en antwoordspel, dat op een speelse en methodisch doordachte wijze beginnende lezertjes begeleidt bij het voorbereidend lezen. Het is aan geen enkele leesmethode gebonden en ondersteund door zijn nadruk op het logisch redeneren, op een volkomen veilige wijze alle voorbereidend werk bij de start van iedere bestaande leesmethode.

Het gebruik van het werkboekje.

- In wat volgt wordt per bladzijde het werken met dit werkboekje toegelicht. We veronderstellen hierbij dat onze beginnende lezertjes of lezeresjes hierbij helemaal geen gebruik maken van het rotaspel en het boekje gewoon op zich invullen.
- Het rotaspel is een zelfcorrigerend vraag- en antwoordspel dat op een speelse wijze kinderen helpt voorbereiden op het leren lezen. Het bevat dezelfde werkbladen als dit werkboekje, maar ook nog een aantal speelbladen die het leren lezen meer aantrekkelijk maken.
- Mocht u het werkboekje toch gebruiken in combinatie met het rotaspel, dan verwijzen we naar de handleiding bij het rotaspel die ook op deze website te vinden is.
- Voor het gebruik in de school ligt het voor de hand dat in de vijf boekjes van het rotaspel niets ingevuld of gekleurd wordt. Een volgende gebruiker zou dan immers alles reeds ingevuld en afgewerkt vinden, en dat is helemaal niet de bedoeling. Neen, op school geldt bij voorkeur de afspraak dat je wel met het rotaspel speelt, maar alles enkel invult in je eigen werkboekje.
- Voor particulier gebruik ligt dat uiteraard anders. Als je het volledige rotaspel hebt kun je je beginnende lezertje of lezeresje wel alle bladzijden laten invullen, maar dan heb je dit werkboekje niet echt meer nodig. Tenzij je natuurlijk meerdere kinderen hebt die het willen spelen. Dan is één rotaspel voldoende, samen met één werkboekje per kind.
- Wat ook je keuze wordt: een werkboekje zonder rotaspel, een rotaspel, of een rotaspel met werkboekje, je zult merken dat alle voorbereidend leren lezen via het vergelijken van woorden en het kraken van de code die in de taal verborgen zit, een erg boeiende en speelse ontdekkingstocht wordt, en helemaal niet zo moeilijk is als velen wel eens durven denken.

Beschrijving per bladzijde.

Titelbladzijde. Het rotaspel helpt kinderen ontdekken hoe het lezen juist in elkaar zit. En dit niet door woorden of 'letters' reeds vanbuiten te leren. Wel door eenvoudige woorden voortdurend met elkaar te vergelijken en tegelijk te letten op wat je hierbij hoort, en wat je hierbij ziet.

Op blz. 1 tot 8 hebben we aandacht voor woorden met een gelijk eindrijm, woorden als 'haas' en 'vaas'. Blz. 9 tot 16 geeft woorden met een gelijk beginrijm, woorden als 'haas' en 'haan'. Blz. 17 tot 24 behandelt woorden met een gelijk begin- en eindstukje, woorden als 'haas' en 'huis'. Vanaf blz. 25 komen diverse gevarieerde oefeningen voor waarbij de aandacht gericht wordt op de 'losse stukjes', de letters en klanken. Kinderen begrijpen dan hoe het lezen in elkaar zit, lezen nieuwe woordjes en aan de hand van een prentenreeks zelfs zinnen, zonder dat hierbij woorden of letters echt moeten gememoriseerd zijn.

Kaft achteraan. Vooraleer met de werkblaadjes te starten is het niet slecht alle prenten - op de achterzijde van het werkboekjes - even te overlopen en ze samen met het kind te benoemen. Zo staat er b.v. een 'haan', geen kip, en een 'haas', geen konijn. Een kind dat b.v. de woorden 'haas' en 'vaas' wil uitluisteren naar hun eindrijm, maar het over een 'konijn' en een 'vaas' heeft, maakt het zichzelf wel erg moeilijk. Erg belangrijk dat de letters worden uitgesproken zoals ze in het woord klinken. Zo moet je de losse letters van het woord 'maan' zo uitspreken: 'mmm – aaaa – nnn'. Dus niet zoals in het alfabet 'em' 'aa' 'en'. Want als je als kind die letters samenvoegt, krijg je het woord 'emaan', en dat is iets helemaal anders dan 'maan'! Alle voorkomende woorden zijn klankzuiver, drievoudig geleed en hebben allen de klinker in het midden.

Blz. 1. Zijn beide woorden aan elkaar gelijk?

Hier staan woordparen met ofwel een totale gelijkenis ofwel een totaal verschil: kinderen bevestigen of ontkennen de gelijkenis. Ook kleuren ze de gelijke woorden in. Niet om hen bezig te houden, wel om tijdens het kleuren hun aandacht te scherpen voor het zien van de gelijkenissen in de te kleuren woordparen. De eerste oefening op elk werkblad (hier het voorbeeld: wiel - wiel) is telkens al opgelost. De oefening rechts ernaast is steeds identiek met de eerste, maar moet nog gemaakt worden. Kinderen zien onmiddellijk dat hier totale gelijkenis is en zetten bij de oefening met nummer 1, het verticale ja - streepje. Dit doen ze ook zo bij oef. 2 (raam), 4 (roos) en 7 (vaas). Zo komt bij de woorden 'huis' en 'muur' het horizontale neen - streepje. Ook bij oef. 5 en 6 wordt het 'neen' - streepje ingevuld. De gelijke woorden worden ingekleurd, de ongelijke niet. Dit hele blad is dus vrij vlug afgewerkt.

Blz. 2. Rijmen de woorden?

Kinderen vergelijken woorden niet meer in hun geheel, wel gaan onze beginnende lezertjes na of woordparen al dan niet rijmen. Zo is een muur helemaal geen vuur, en toch vertonen de woorden 'muur' en 'vuur' geen totaal verschil, maar evenmin een totale gelijkenis: in de beide woorden is een stukje gemeenschappelijk. Je kan het niet alleen zien in het gedrukte woord, maar je kan het ook horen bij het verklanken van de prent. Dan hoor je 'iets' dat hetzelfde klinkt. Het gemeenschappelijke woorddeeltje in deze oefeningen meteen kunnen benoemen is nu nog veel te moeilijk, maar het wordt ook niet verwacht. Het is ruimschoots voldoende als je als kind kunt horen dat zo 'iets' er is, of er niet is. En dat is wat op dit werkblad ook wordt ingevuld. Bij oef. 1, 2, 4 en 6 komt het 'ja' - streepje, want deze woorden rijmen. Oef. 3, 5 en 6 rijmen niet.

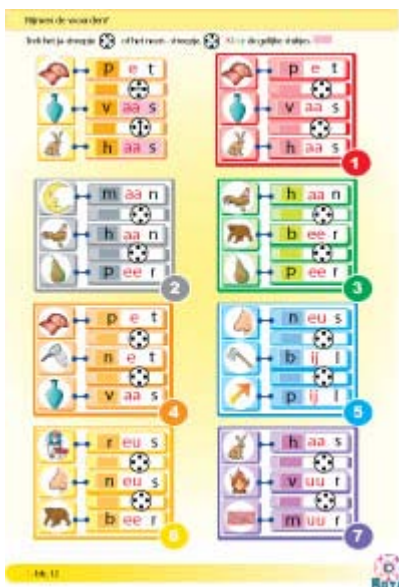
Blz. 3. Rijmen de woorden?

Alle oefeningen zijn andermaal hetzelfde als op blz. 2, met dit ene verschil dat de gedrukte woorden hier weggelaten zijn. Je kan dus niet meer zien dat woorden rijmen, en je zal ze dus heel goed moeten beluisteren. Je zal dus als kind je prentjes nauwgezet moeten verklanken en hierbij goed letten op wat je zegt (dat kan je b.v. in een spiegel zien) en wat je hoort. De naam van een prentje vergeten? Geen nood. De afspraak is dat je steeds de naam van een prent aan de begeleider of de begeleidster mag vragen. De ervaring leert dat zulks een paar maal voorkomt. Zit je vast? Je mag steeds van een vorig werkblad afkijken. Want ook juist afkijken is eveneens een vorm van vergelijken. Je kan de gelijke woordstukjes kleuren.

Blz. 4. Rijmen de woorden?

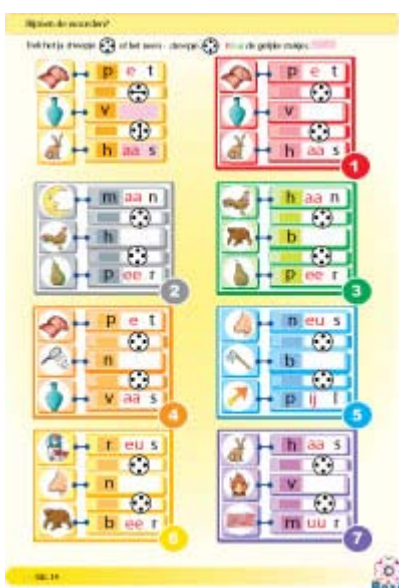
Kinderen gaan na of de woordparen al dan niet rijmen. Uiteindelijk merken ze dat inderdaad alle woordparen rijmen. We willen hen nog intenser laten aanvoelen en laten ontdekken dat je bij het horen van gelijkenissen in woorden, deze gelijkenissen ook ziet. En ook het omgekeerde geldt: zie je gelijkenis, dan moet je ze horen ook. Nu de aandacht vooral gericht is op het gelijke rijmende stukje, gelukken een aantal kinderen er reeds in om dat stukje beter te herkennen en zelfs te benoemen. Toch is dat helemaal nog geen noodzaak. Er komen nog heel wat oefenmateriaal en we willen alle druk zeker vermijden. We willen op een speelse wijze leren lezen. Weer kleuren ze de gelijke woorddeeltjes in.

Blz. 5. Rijmen de woorden?

Kinderen vergelijken nu een woord met een woord erboven en een woord eronder. Het is reeds een aanzet naar de oefening op blz. 6.

Omdat in het voorbeeld 'pet' en 'vaas' niet rijmen, wordt het 'neen'- streepje ingevuld. Omdat 'vaas' en 'haas' wel rijmen, komt tussen de beide woorden het 'ja'- streepje. Het afwerken van de oefeningen gaat meestal erg vlot, ook al omdat de rijmende woorden dezelfde zijn als die van blz. 4. Kinderen kunnen eventueel op die bladzijde gaan afkijken. Zoals reeds gezegd: juist afkijken is ook een vorm van vergelijken. Toch zijn de meeste beginnende lezertjes reeds zover gevorderd dat ze bij het verklanken van de drie prenten, haast onmiddellijk de 'indringer', het niet rijmende woord, ontdekken.

Blz. 6. Rijmen de woorden?

Dit werkblad is bijna geheel analoog aan blz. 5. Het enige verschil bestaat erin dat het eindrijm van het tweede woord in elke oefening weggelaten is. Zo zoeken kinderen in de eerste oef. b.v. welk stukje past bij het tweede onvolledige woord. Omdat ze na al het vorige ondervonden hebben dat bij een gelijke klank een gelijk letterteken past, en omdat 'pet' en 'vaas' geen gelijke klank hebben, mag wat in het tweede woord ontbreekt, niet afgekeken worden van het woord 'pet'. Omdat 'vaas' en 'haas' wel rijmen, mag wat in het onvolledige woord ontbreekt wel afgekeken worden van het woord 'haas'. Men ziet, het is een 'horen' en 'zien', en via het vergelijken van het klank- en schriftbeeld en een juist redeneren, een 'zeggen' wat er moet staan.

Blz. 7. Rijmen de woorden?

Men ziet weer de analogie met werkblad 6. Het niet rijmende woord is hier telkens weggelaten. Gegeven in het voorbeeld zijn prent en woord 'vaas' samen met de prenten 'haas' en 'pet'. Eveneens gegeven is een tweede gedrukt woord dat de kinderen uiteraard nog niet kunnen lezen. Gevraagd wordt dit woord te verbinden met de passende prent. Het lijkt wel een primitieve vorm van lezen. Kinderen zien dat het tweede woord hetzelfde rijmende deeltje heeft als het eerste woord. Dit eerste woord is 'vaas', want het is vergezeld van de prent 'vaas'. Omdat het tweede woord ofwel 'pet' is, ofwel 'haas' en het moet rijmen op 'vaas' kan het enkel 'haas' zijn. Daarom komt er een verbindingsstreepje tussen het woord 'haas' en de prent 'haas'. De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd.

Blz. 8. Rijmen de woorden?

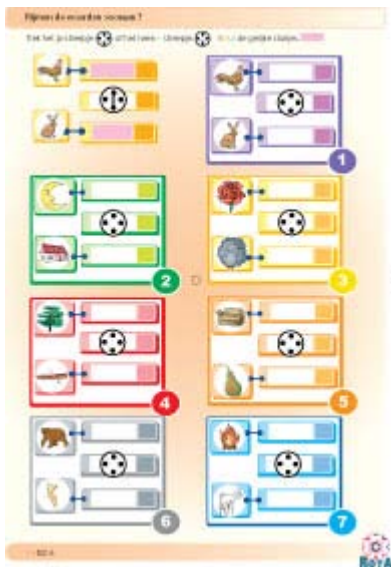
Dit werkblad is analoog aan werkblad 7. Het verschil is evenwel dat nu één prent moet verbonden worden met één van twee gegeven woorden. Gegeven zijn in het voorbeeld twee rijmende prenten, 'vaas' en 'haas'. Bij de prent 'vaas' is ook het woord 'vaas' gegeven. Gevraagd is welk van twee woorden past bij de prent 'haas'. Kinderen kunnen het niet lezen, maar zien dat één van de twee woorden rijmt op het woord 'vaas'. Dit woord mag dus verbonden worden met de prent 'haas'. Het is eveneens een vorm van primitief lezen. Kinderen mogen uiteraard gaan afkijken op een vorig werkblad. Men zal merken dat ze bij het maken van deze oefeningen hun woorden en woorddeeltjes steeds blijven verklanken. Ze werken nooit 'in stilte'. Daardoor oefenen ze ook voortdurend de koppeling van klank- aan schrifttekens. En dat is uiteraard de bedoeling.

Blz. 9. Rijmen de woorden vooraan?

Dit werkblad geeft voor het eerst woordparen met al dan niet een gelijk beginrijm. Je hoort het als je de woorden traag en afgemeten uitspreekt, je ziet het eveneens aan de lettertekens. Kinderen zijn met die werkwijze al erg vertrouwd door alle oefeningen op het eindrijm. Het enige verschil: nu moet je vooraan in het woord kijken. Kinderen beluisteren zichzelf en ontdekken geleidelijk de gelijke stukjes in de woordparen. En dat spreken ze met nadruk uit alsof ze willen zeggen: "Luister maar, ik heb het gelijke stukje al gevonden". Het is juist dit vergelijken dat maakt dat woordstukjes ontdekt worden. Het is even wennen voor kinderen, want je mag nu niet meer op de betekenis van het woord letten, wel hoe het klinkt en hoe het gedrukt staat. In oefeningen 1, 3, 4 en 6 komt het ja-streepje. De gelijke woordstukjes worden ingekleurd.

Blz. 10. Rijmen de woorden vooraan?

Dit werkblad is analoog aan werkblad 9, met dit verschil dat de gedrukte woorden nu weggelaten zijn. Je kan de oefeningen nu niet meer visueel maken, je kan het niet meer 'zien'. Je zal dus de woordparen traag moeten uitspreken en jezelf (of anderen) hierbij nauwgezet beluisteren. We willen ook dit luisteren beklemtonen, want later komen oefeningen waarbij het zien van gelijkenissen aan het horen van gelijkenissen moet gekoppeld worden. Alleen zo kan je de code kraken die in de taal verborgen zit. Valt het wat moeilijk uit? Geen nood, je mag steeds afkijken van een vorig werkblad, hier dus werkblad 9, waar de woorden wel gedrukt staan. Zoals reeds gezegd, juist kunnen afkijken is ook een vorm van vergelijken. Onze beginnende lezertjes hebben recht op 'hun tijd' en er komen nog zoveel gelegenheden om het echt te begrijpen.

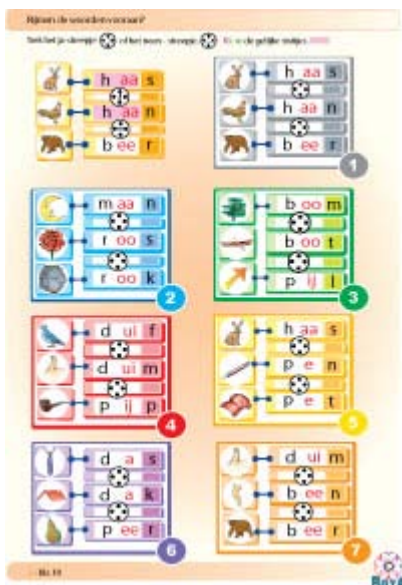
Blz. 11. Rijmen de woorden vooraan?

Kinderen ontdekken geleidelijk dat alle woordparen op dit werkblad een gelijk beginrijm hebben.

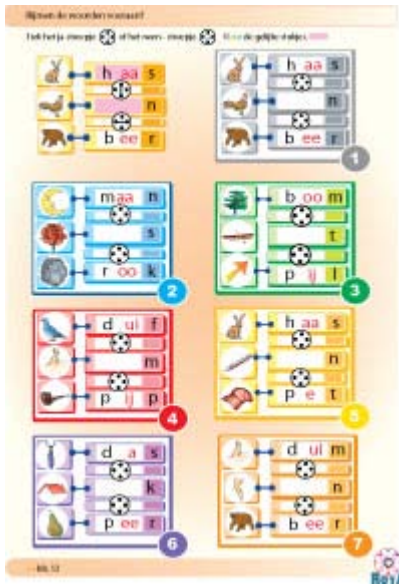
Er is geen totale gelijkenis, en er is evenmin een totaal verschil. Wel analogie: gelijkenis én verschil. En daaruit kan je iets leren. Je leert dat verschillende woorden, want een haas is nu eenmaal geen haan, in hun naam toch een stukje hetzelfde klinken, én een stukje anders. En dat zet je aan het luisteren, én aan het kijken. En zo ontdek je al twee stukjes in de woordparen: het gelijke stukje vooraan, dat je stilaan beter leert onderscheiden, herkennen, en eventueel al leert benoemen, en de stukjes waarin de twee woordparen verschillen. Die laatste benoemen is nu nog veel te moeilijk, maar hun aanwezigheid is al vastgesteld. Hun naam komt later wel. Er is nog heel wat tijd voor.

Blz. 12. Rijmen de woorden vooraan?

Alle rijmende woordparen van blz. 11 komen ook hier weer voor, met het enkele verschil dat er een woord aan toegevoegd is dat geen gelijk beginrijm heeft. Kinderen vullen de passende 'ja'- of 'neen'- streepjes in. Omdat in het voorbeeld 'haas' en 'haan' vooraan rijmen, komt er tussen de beide woorden een ja- streepje. Omdat 'haan' en 'beer' niet rijmen vooraan, komt tussen de beide woorden een 'neen' - streepje. Dit werkblad is een voorbereiding op werkblad 13, waar in het tweede woord telkens een woorddeel ontbreekt.

Nog wat moeilijk voor een enkeling? Kinderen mogen weer afkijken van hun vorige werkblad (blz. 11). Gelijke woorddelen worden ook hier ingekleurd.

Blz. 13. Rijnen de woorden vooraan?

Zoals aangekondigd is dit werkblad analoog aan werkblad 12, met het enige verschil dat het beginstukje in elk tweede woord is weggelaten. In het voorbeeld zijn woord en prent 'haas' en 'beer' gegeven, samen met de prent 'haan' en een onvolledig woord. Gevraagd is welk woorddeel ontbreekt. Omdat 'beer' en 'haan' niet rijmen vooraan, mag wat in 'haan' ontbreekt niet van 'beer' worden afgekeken. Omdat je bij het vergelijkend uitluisteren van 'haas' en 'haan' wel een gelijk beginrijm hoort, moet je wat in 'haan' ontbreekt, van 'haas' afkijken. En zo zie je dat je datgene wat je kan beredeneren, niet hoeft vanbuiten te leren, en begrijp je steeds beter hoe het systeem in elkaar zit: gelijkenis horen betekent gelijkenis zien, en omgekeerd. De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd.

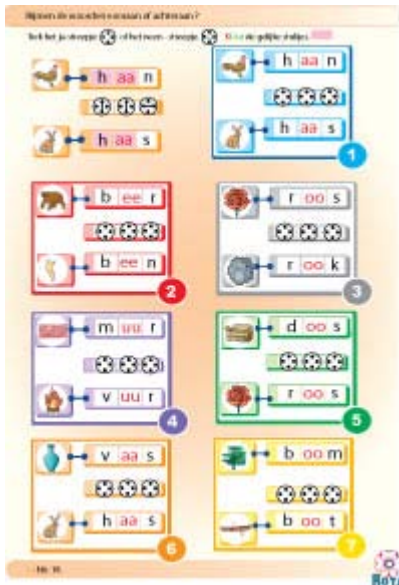
Blz. 14. Wat rijmt er vooraan?

In het voorbeeld zijn prent en woord 'haas' gegeven, de prenten 'haan' en 'beer' samen met een tweede woord. De kinderen kunnen dit woord nog niet lezen maar merken dat het hetzelfde beginrijm heeft als het woord 'haas'. Daarom mag het 'ja' - streepje worden ingevuld. Na vergelijkend uitluisteren van 'haas - beer' en 'haas - haan' komt enkel dit laatste in aanmerking. Daarom mag de verbinding getrokken worden tussen prent en woord 'haan'. Het is zowat een primitieve vorm van lezen. De gelijke beginrijmen worden telkens ingekleurd.

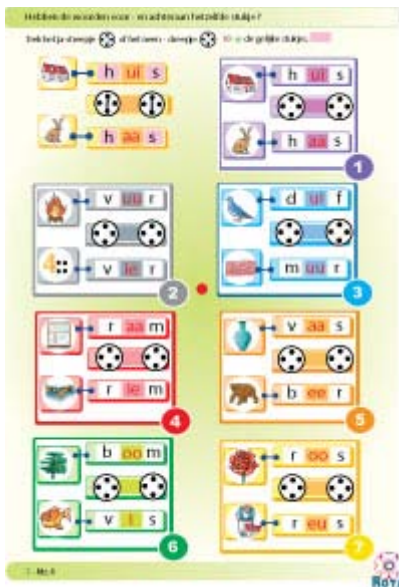
Blz. 15. Rijnen de woorden vooraan?

Men ziet weer de analogie met werkblad 14. Nu moet er echter niet gekozen worden uit twee prenten, wel uit twee woorden. Gegeven in het voorbeeld zijn prent en woord 'haas' samen met de woorden 'haan' en 'beer'. Eveneens gegeven is de prent 'haan'. De kinderen kunnen de woorden 'haan' en 'beer' niet lezen. Ze zien evenwel aan het ingevulde 'ja' - zegel tussen de beide prenten 'haas' en 'haan' dat het een gelijk beginrijm betreft. Dus moet ook het gedrukte woord hetzelfde beginrijm hebben als het gedrukte woord 'haas'. Dan komt enkel het woord 'haan' in aanmerking, niet 'beer'. Prent en woord 'haan' worden met elkaar verbonden. De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd.

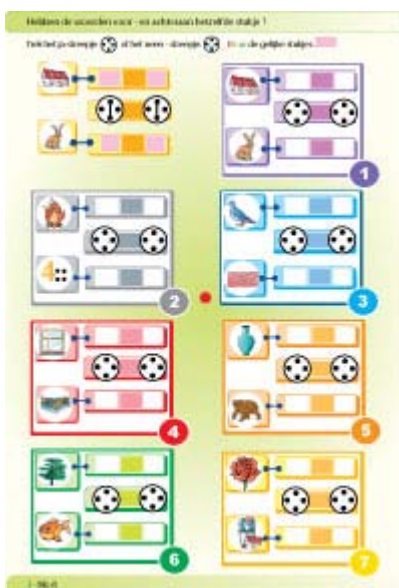
Blz. 16. Rijnen de woorden vooraan of achteraan?

Gegeven zijn twee prenten met telkens het bijpassende woord. Gevraagd is de ja- of neen- streepjes in te vullen. De woordparen hebben ofwel een gelijk eindrijm ofwel een gelijk beginrijm. Dit is evenwel de eerste keer dat de drie geledingen in een woord zo uitdrukkelijk worden voorgesteld en moeten ingevuld worden. Dit is reeds in voorbereiding naar de volgende werkbladen, waar woorden een gelijk begin- en eindstukje zullen hebben, woorden als b.v. 'haas' en 'huis'. Op dit werkblad wordt benadrukt dat een beginrijm eigenlijk tweevoudig geleed is, maar evenzeer ook een eindrijm. Het is een aanzet om de drie stukjes waaruit onze woorden zijn opgebouwd, te ontdekken. Om dit alles nog bijzonder geleidelijk te laten verlopen krijgen de kinderen hier nog alle mogelijke visuele steun: de gedrukte woorden zijn volledig gegeven.

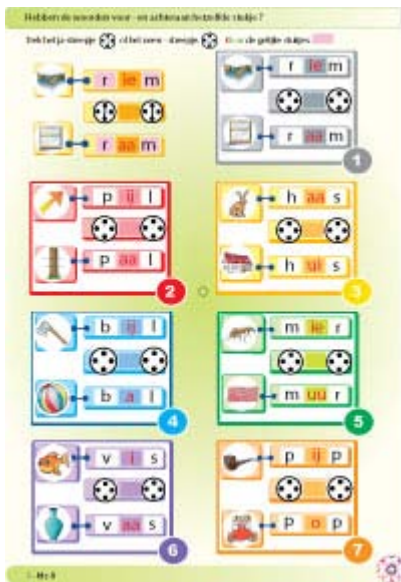
Blz. 17. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

Dit werkblad geeft voor het eerste woordparen met al dan niet een gelijk begin- en eindstukje. Je hoort het als je de woorden traag en afgemeten uitspreekt, je ziet het eveneens aan de lettertekens. Kinderen zijn met die werkwijze al erg vertrouwd door alle oefeningen op eind- en beginrijm van vorige werkbladen. Het enige verschil: nu moet je helemaal vooraan én ook achteraan het woord bekijken en beluisteren. Kinderen ontdekken geleidelijk de drie stukjes in de woordparen. Een 'huis' is helemaal geen 'haas', toch zijn beide woorden voor- en achteraan aan elkaar gelijk. Maar helemaal middenin is er een verschil. Dat juist kunnen benoemen hoeft nog niet, maar hiermee is ontdekt dat er een derde stukje is, en het krijgt vanaf nu heel wat aandacht. Gelijke woordstukjes worden ingekleurd.

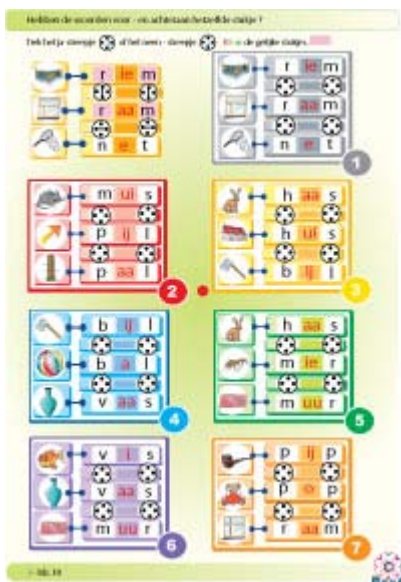
Blz. 18. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

Dit werkblad is analoog aan werkblad 17, met dit verschil dat de gedrukte woorden nu weggelaten zijn. Je kan de oefeningen nu niet meer visueel maken, je kan het niet meer 'zien'. Je zal dus de woordparen traag moeten uitspreken en jezelf (of anderen) hierbij nauwgezet beluisteren. We willen ook dit luisteren beklemtonen, want later komen oefeningen waarbij het zien van gelijkenissen aan het horen van gelijkenissen moet gekoppeld worden. Alleen zo kan je de code kraken die in de taal verborgen zit. Valt het wat moeilijk uit? Geen nood, je mag steeds afkijken van een vorig werkblad, hier dus werkblad 17, waar de woorden wel gedrukt staan. Zoals reeds gezegd, juist kunnen afkijken is ook een vorm van vergelijken. Onze beginnende lezertjes hebben recht op 'hun tijd' en er komen nog zoveel gelegenheden om het echt te begrijpen.

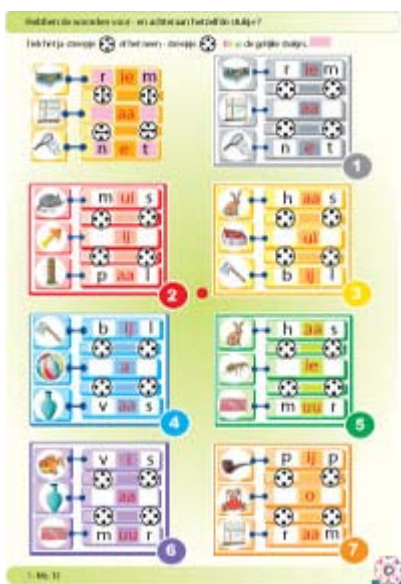
Blz. 19. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

Kinderen ontdekken geleidelijk dat alle woordparen op dit werkblad een gelijk begin- en eindstukje hebben. Er is geen totale gelijkenis, en er is evenmin een totaal verschil. Wel analogie: gelijkenis én verschil. En daaruit kan je iets leren. Je leert dat verschillende woorden, want een 'riem' is nu eenmaal geen 'raam', in hun naam toch een beetje hetzelfde klinken, maar ook een beetje anders. En dat zet je nauwgezet aan het luisteren, én aan het kijken. En zo ontdek je op een speelse wijze de drie stukjes in de woordparen: het gelijke stukje vooraan, het verschillende stukje in het midden, en nog een gelijk stukje achteraan. Moeilijk? Na al het voorgaande lukt het hoe langer hoe beter en begrijp je als kind hoe het lezen en het schrijven in elkaar zit.

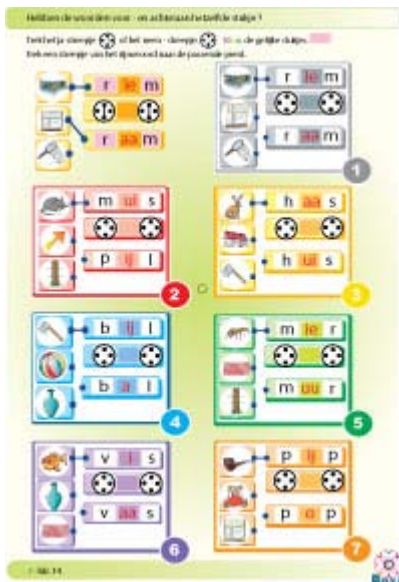
Blz. 20. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

Alle rijmende woordparen van blz. 19 komen ook hier weer voor, met het enkele verschil dat er een woord aan toegevoegd is dat geen gelijk begin- en eindstukje heeft. Kinderen vullen de passende 'ja'- of 'nee'- streepjes in. Omdat in het voorbeeld 'riem' en 'raam' een gelijk begin- en eindstukje hebben, komen er tussen de beide woorden twee ja- streepjes. Omdat 'raam' en 'net' dat niet hebben, komen tussen de beide woorden twee 'nee' - streepjes. Dit werkblad is een voorbereiding op werkblad 21, waar in het tweede woord telkens het begin- en eindstukje ontbreekt. Nog wat moeilijk voor een enkeling? Kinderen mogen weer afkijken van hun vorige werkblad (blz. 19). Gelijke woorddelen worden ook hier ingekleurd.

Blz. 21. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

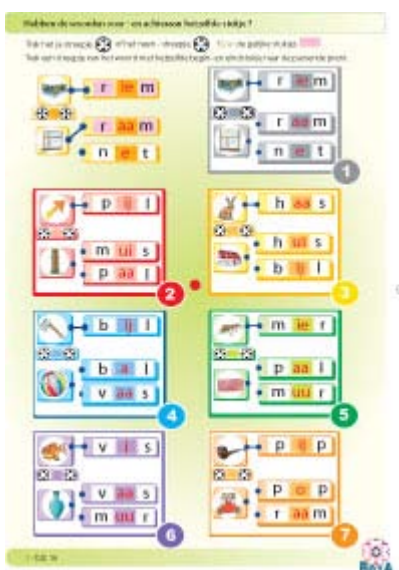
Zoals aangekondigd is dit werkblad analoog aan werkblad 20, met het enige verschil dat het begin- en eindstukje in elk tweede woord is weggelaten. In het voorbeeld zijn woord en prent 'riem' en 'net' gegeven, samen met de prent 'raam' en een onvolledig woord. Gevraagd is welke woorddelen ontbreken. Omdat 'raam' en 'net' geen gelijkenis hebben, mag wat in 'raam' ontbreekt niet van 'net' worden afgekeken. Omdat je bij het vergelijkend uitluisteren van 'riem' en 'raam' wel een gelijk begin- en eindstukje hoort, kun je wat in 'raam' ontbreekt, van 'riem' afkijken. Wat je kan beredeneren, hoeft je niet vanbuiten te leren. De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd.

Blz. 22. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

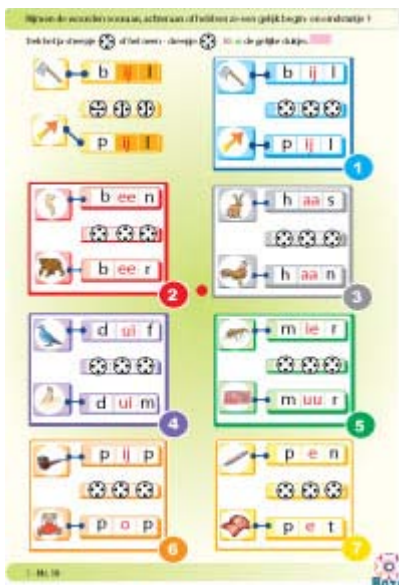
In het voorbeeld zijn prent en woord 'riem' gegeven, de prenten 'raam' en 'net' samen met een tweede woord. De kinderen kunnen dit woord niet lezen maar merken dat het hetzelfde begin- en eindstukje heeft als het woord 'riem'. Daarom mogen de 'ja' - streepjes worden ingevuld. Na vergelijkend uitluisteren van 'riem - net' en 'riem - raam' komt enkel dit laatste in aanmerking. Daarom mag de verbinding getrokken worden tussen prent en woord 'raam'.

Het is zowat een primitieve vorm van lezen. De gelijke beginrijmen worden ingekleurd.

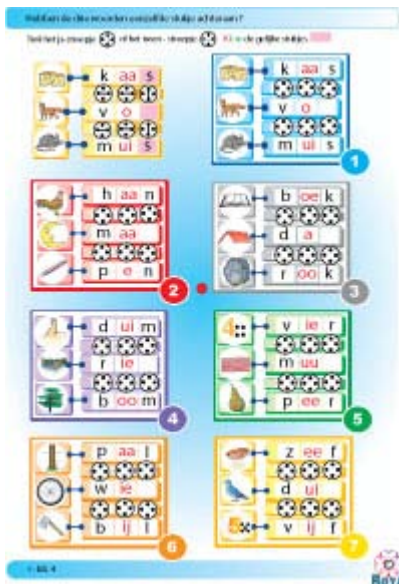
Blz. 23. Hebben de woorden voor- en achteraan hetzelfde stukje?

Men ziet weer de analogie met werkblad 22. Nu moet er echter niet gekozen worden uit twee prenten, wel uit twee woorden. Gegeven in het voorbeeld zijn prent en woord 'riem' samen met de woorden 'raam' en 'net'. Eveneens gegeven is de prent 'raam'. De kinderen kunnen de woorden 'raam' en 'net' niet lezen. Ze zien evenwel aan het ingevulde 'ja' - zegel tussen de beide prenten 'riem' en 'raam' dat het een gelijk begin- en eindstukje betreft. Dus moet ook het gedrukte woord hetzelfde begin- en eindstukje hebben als het gedrukte woord 'riem'. Dan komt enkel het woord 'raam' in aanmerking, niet 'net'. Prent en woord 'raam' worden met elkaar verbonden. De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd.

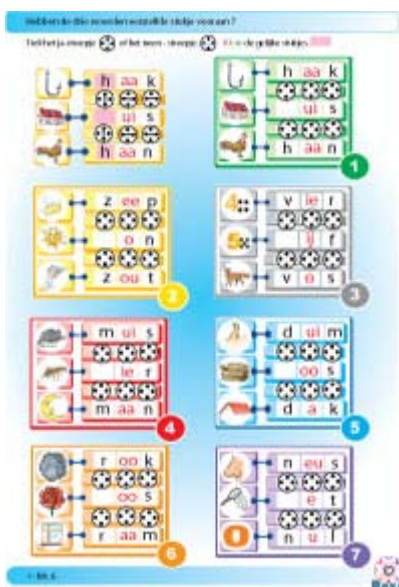
Blz. 24. Rijmen de woorden vooraan, achteraan of hebben ze een gelijk begin- en eindstukje?

Gegeven zijn twee prenten met telkens het bijpassende woord. Gevraagd is om de ja- of neen- streepjes in te vullen. De woordparen hebben een gelijk eindrijm, een gelijk beginrijm of een gelijk begin- en eindstukje. Kinderen maken deze werkbladen nu spelenderwijs en met een groeiend zelfvertrouwen. Ze vullen de ja- en neen-streepjes in en verklanken - meestal zonder veel moeite - de afzonderlijke 'lettertjes' in de diverse woorden. De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd. En met dit laatste werkblad op woorden met een gelijk begin- en eindstukje is ook dit onderdeelje afgerond. Op de volgende bladzijden gaat de aandacht meer naar de 'losse letters', naar het ontdekken en identificeren van alle losse stukjes, naar de foneem - grafeemkoppelingen.

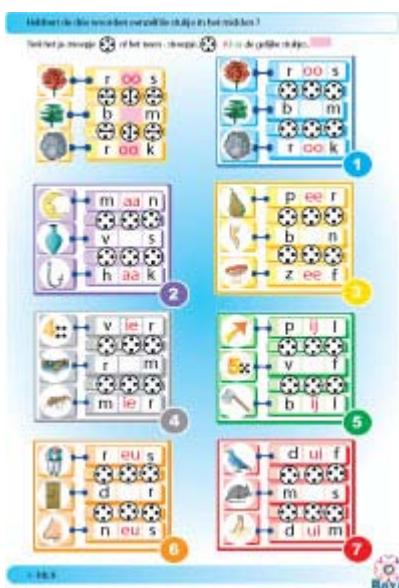
Blz. 25. Hebben de drie woorden eenzelfde stukje achteraan?

Gegeven zijn drie prenten waarvan de bijpassende naam steeds op 's' eindigt. In het middelste der drie woorden ontbreekt telkens de laatste letter. Kinderen ontdekken dat de drie woorden evenwel steeds eenzelfde laatste stukje hebben. Ze verklanken daarvoor het middelste woord, en ontdekken na vergelijkend uitluisteren dat de ontbrekende letter kan afgekeken worden van de andere twee woorden. De ja- en neen- streepjes worden ingevuld, het gelijke letterteken ingekleurd. Men merkt dat ze bij dit inkleuren de letter 's' bijna voortdurend blijven verklanken. Ideaal toch om deze letter vanbuiten te leren. Heel wat kinderen kennen ze ondertussen al. Zeker als ze b.v. ook al in hun naam voorkomt.

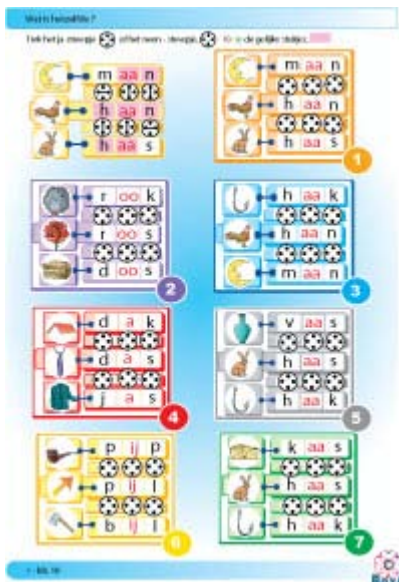
Blz. 26. Hebben de drie woorden eenzelfde stukje vooraan?

Het laatste stukje in een woord beluisteren is eenvoudiger dan een stukje vooraan of middenin. Het klinkt bij wijze van spreken nog na als het woord werd uitgesproken. Daarom zijn we er op blz. 25 ook mee begonnen. We gaan nu een klein stapje verder door te letten op wat je vooraan ziet en hoort. We beginnen met 'stukjes' die je kan aanhouden. Weer ontbreekt in het middelste der drie woorden telkens de eerste letter. Kinderen zetten de ja- en neen- streepjes en kleuren de gelijke stukjes in de woorden. Je hoort ze ondertussen die stukjes telkens ook verklanken. Heel wat beginnende lezertjes hebben ondertussen al lang 'de code' gekraakt en hebben inzicht in het systeem: gelijkenis horen en gelijkenis zien gaan samen. Een aantal vinden de oefeningen eigenlijk te gemakkelijk. Leuk toch dat leren lezen met heel wat zelfvertrouwen kan.

Blz. 27. Hebben de drie woorden eenzelfde stukje in het midden?

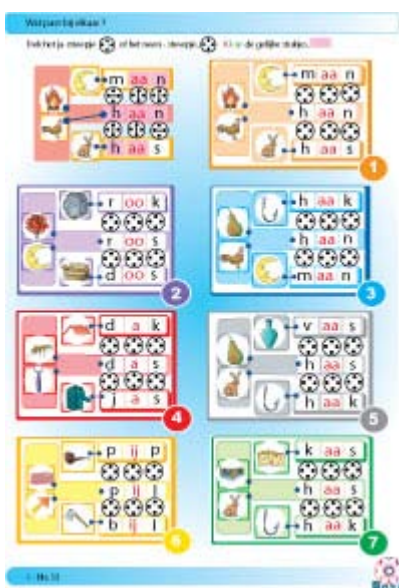
De oefeningen op dit werkblad zijn analoog aan de oefeningen van werkblad 25 en 26, alleen staat de gelijke klank nu telkens in het midden. Die is ook het moeilijkst om uit te luisteren. Maar na alle voorbereidend werk gaan de kinderen hier haast spelenderwijze overheen. Alle middenstukjes, alle klinkers, kunnen overigens met verlengde klankwaarde worden aangehouden. De kinderen zetten de juiste ja- of neen - streepjes en kleuren de gelijke stukjes in. Voor een aantal kinderen worden de oefeningen te gemakkelijk en streven ernaar 'het boekje uit te hebben'. De hele didactiek is inderdaad zo uitgewerkt dat kinderen het gemakkelijk kunnen vinden, en dat hen voortdurend heel wat kansen geboden worden om alles te begrijpen.

Blz. 28. Wat is hetzelfde?

En we blijven woorden vergelijken. Drie woorden hebben telkens twee stukjes gemeenschappelijk. Zo hebben de eerste twee woorden van het voorbeeld een gelijk eindrijm, het tweede en derde woord een gelijk beginrijm. Kinderen oefenen andermaal hun koppelingen ‘letter- klank’. Alle prenten en woorden zijn hen bekend. Later gaan we deze structuur van oefening ook gebruiken om nieuwe woorden aan te brengen, woorden die niet op de achterzijde van elk boekje staan en die ook via vergelijken van woorddelen zullen ontcijferd - of zeggen we hier beter ‘ontletterd’ worden.

Zoals steeds worden de ja- en neen - streepjes gezet en de gelijke stukjes ingekleurd.

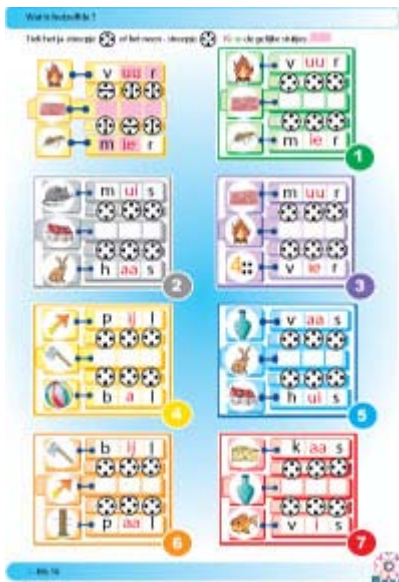
Blz. 29. Wat past bij elkaar?

Dit werkblad is een variante op werkblad 28. Bij het middelste der drie woorden is evenwel een extra prent bijgekomen. Er moet nu een verbinding gemaakt worden tussen het middelste woord en de juiste prent. M.a.w. dit middelste woord zal op één of andere manier moeten gelezen worden om die verbinding met de prent te kunnen maken. Na het invullen van de ja- en neen- streepjes zien de kinderen dat het te lezen woord rijmt op ‘maan’ en hetzelfde beginrijm heeft als het woord ‘haas’. Het woord ‘vuur’ komt dus helemaal niet in aanmerking, wel het woord ‘haan’. Heel wat kinderen zijn ondertussen reeds in staat om het woord ‘haan’ ineens te ‘lezen’. Wie echter nog niet helemaal zeker is neemt de weg van het vergelijken.

Blz. 30. Wat past bij elkaar?

Dit werkblad is analoog aan werkblad 29. Daar hadden de drie gegeven woorden echter een gelijk begin- of eindrijm. Hier worden andere combinaties gemaakt: de te vergelijken woorden hebben b.v. ook een eerste en laatste stukje gelijk. Zo moet het middelste en onbekende woord muur gelezen worden. Na het invullen der ja- en neen- streepjes zien de kinderen dat het te zoeken woord rijmt op ‘vuur’ en eenzelfde begin- en eindstukje heeft als ‘mier’ zodat enkel de prent ‘muur’ in aanmerking komt, niet de prent ‘rook’. Kinderen trekken de verbinding tussen prent en woord ‘muur’ en kleuren de gelijke stukjes in.

Blz. 31. Wat is hetzelfde?

Was bij een aantal vorige bladzijden de opdracht een onbekend woord te verklanken, en dit als een vorm van primitief lezen, dan hebben we hier zowat het omgekeerde: een vorm van dictee.

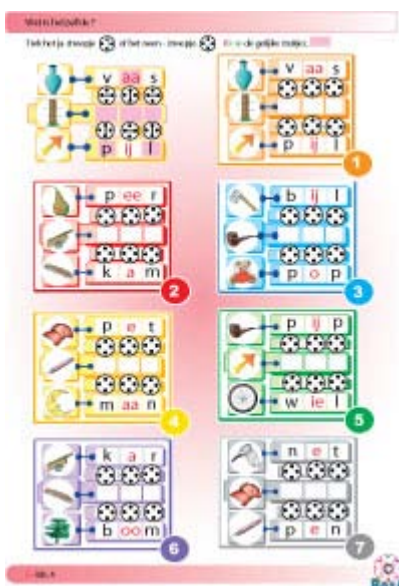
Gegeven zijn drie prenten, de eerste en derde prent zijn voorzien van hun bijpassend woord. Bij de middelste prent ontbreekt dit woord echter. Gevraagd wordt om dit woord samen te stellen. Omdat kinderen horen dat ‘muur’ rijmt op ‘vuur’ kunnen de passende ja- en neen- streepjes worden ingevuld. Omdat ‘mier’ en ‘muur’ eenzelfde begin- en eindklank hebben kunnen ook hier de streepjes worden ingevuld. Zo hebben we de schrijfwijze van het woord ‘muur’ achterhaald. Het effectief ook invullen van deze letters wordt niet vereist. Kinderen beschikken nog niet over de nodige fijne motoriek om dit te doen.

Blz. 32. Wat past bij elkaar?

Dit werkblad is analoog aan werkblad 30. Er is evenwel een belangrijk verschil: de ja- en neen-streepjes zijn ingevuld, doch het middelste woord ontbreekt. Je moet dus als kind bij elke oefening via het vergelijken met het woord erboven en eronder, het nieuwe woord ‘samenstellen’. Dan pas kun je de verbindingslijn trekken. Zo in oefening 1: omdat het te zoeken woord eenzelfde beginrijm heeft als ‘haan’ en eenzelfde begin- en eindstukje heeft als ‘huis’ komt hier enkel de prent ‘haan’ voor in aanmerking, niet de prent ‘mier’. De kinderen trekken een verbindingslijn tussen prent ‘haas’ en het tweede en nog ontbrekende woord.

De gelijke woorddeeltjes worden ingekleurd. We laten de kinderen geen letters overschrijven, zulks is motorisch nu nog te moeilijk.

Blz. 33. Wat is hetzelfde?

Dit type van oefeningen kwam reeds voor op werkblad 31. Daar werkten we vooral met woorden waarbij je bij het uitspreken en uitluisteren de klanken kon aanhouden. Hier komen ook woorden voor waarbij zulks heel wat moeilijker is, woorden als ‘pet’ en ‘net’. Omdat de letters van het woord in het midden niet gegeven zijn wordt het een vorm van primitief dictee. Het woord ‘paal’ klinkt in het midden als ‘vaas’, ‘paal’ klinkt voor- en achteraan als ‘pijl’. Zo kunnen de ja- en neen - streepjes gezet worden. De gelijke stukjes in de woorden worden ingekleurd. We laten de kinderen geen letters overschrijven, zulks is motorisch nu nog te moeilijk.

Blz. 34. Wat is hetzelfde?

In heel wat vorige oefeningen ging het steeds om woorden die met elkaar vergeleken werden, en dit om gelijkenissen en verschillen te zoeken. Zo ontdekten kinderen dat woorden geleed zijn. Op dit werkblad wordt nu niet meer vergeleken met andere woorden, maar met stukjes van hetzelfde woord. Het mag vreemd lijken, maar dit externe vergelijken, het vergelijken met andere woorden, is de kortste weg om tot een intern vergelijken, tot een ontdekken van de opeenvolgende stukjes in één woord te komen. Kinderen vergelijken 'zeef' met een stukje ervan, en ontdekken het woord 'zee' dat hierin verborgen zit. Ze vullen de ja- en neen- streepjes in en kleuren wat hetzelfde is. Zo vinden ze 'wie' in 'wiel', 'oom' in 'boom', en nog een aantal woorden als 'is', 'op', 'en' die op zich moeilijk met een tekening zijn weer te geven maar waarmee we later zinnetjes zullen samenstellen.

Blz. 35. Lees de nieuwe woorden.

Dit werkblad geeft gelijkaardige oefeningen als het werkblad 34. Kinderen ontdekken nieuwe woorden in bestaande woorden. Van de beide prenten en woorden 'been' en 'boom' komen ze tot 'een oom', van de prenten en woorden 'been' en 'geit' komen ze tot de zinvolle uitdrukking 'een geit'. Onderaan de bladzijde geeft een prenten- en woordenreeks wellicht aanleiding tot de allereerste zin die ze zelfstandig kunnen lezen. Via het verklanken der prenten, en het vergelijken van het woorddeel met het volledige woord, komen ze tot de zin: "een bal op een net". We zagen kinderen dansen en juichen van plezier omdat ze zich realiseerden dat ze nu voor het eerst echt een hele zin hadden gelezen. Onnodig te zeggen dat zulks enorm motiverend en stimulerend werkt.

Blz. 36. Lees de zinnen.

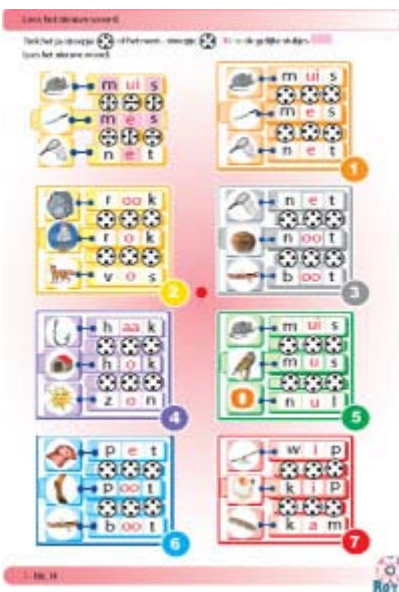

Leuk is dat, een hele bladzijde vol zinnend. En elk kind dat de vorige oefeningen maakte kan dit echt lezen. Heel wat beginnende lezertjes slagen er inderdaad in om de zinnen vrij vlug en juist te verklanken. Lukt een enkel woordje niet? Geen probleem, dan kijk je naar het woord erboven en naar de tekening. Dan zie je zo wat en waar je iets in het woord, passend bij de prent, moet veranderen om het nieuwe woord toch te lezen. In de mate dat letters gekend en gememoriseerd worden, gaat dit 'lezen' uiteraard vlugger. Maar ook als je niet alle letters kent kan je verklanken wat er staat. Kinderen doen dit bijzonder graag. Alle moeite die ze reeds gedaan hebben lijkt hier plots en intens zijn vruchten af te werpen. Ze hebben de code gekraakt. Leren lezen is hier echt niet moeilijk.

Blz. 37. Lees de zinnen.

Dit werkblad is een variante op werkblad 36, doch hier werd een soort van ‘verkorting’ doorgevoerd. Je vindt wel telkens de prent, maar niet meer steeds het hele woord passend bij de prent. Alle vergelijken heeft de bedoeling te code te kraken, ontdekken dat woorden geleed zijn, en begrijpen dat je deze stukjes uiteindelijk echt vanbuiten hoeft te leren om hieruit nieuwe woorden samen te stellen. Dus moeten uiteindelijk ook de prenten als hulpmiddel verdwijnen. Dat bereik je b.v. door de prenten op dit werkblad te bedekken met een papierstrook, en dan de zin ‘echt’ te lezen. Maar dat valt eigenlijk buiten de strikte opzet van dit werkboekje.

Blz. 38. Lees het nieuwe woord.

Op dit werkblad wordt van bestaande en gekende prenten en woorden vertrokken om nieuwe woorden te lezen. In het voorbeeld zie je dat het te lezen woord dezelfde begin- en eindklank heeft als het woordje ‘muis’ en dezelfde klank in het midden heeft als ‘net’. Zo kom je tot het woord ‘mes’. En de tekening ernaast bevestigt dat je het juist hebt. Of zag je al aan de tekening dat het ‘mes’ was? Geen probleem, want kinderen vergelijken dit gedrukte woord ‘mes’ toch met de andere woorden ‘muis’ en ‘net’ en zien zo hun veronderstelling bevestigd. Kinderen realiseren zich dat zo heel wat woorden plots in hun bereik zijn komen te liggen. En dat is toch een heel aangename en vertrouwenwekkende vaststelling.

Blz. 39. Lees de zinnen.

Dit werkblad is analoog aan werkblad 37. Nu echter komt in elke zin een nieuw woord voor, een woord dat werd aangeleerd op blz. 38. De ervaring leert dat ook hier kinderen geen moeilijkheden kennen en hun zinnen behoorlijk vlot ‘lezen’.

Blz. 40. Kleur wat je al kan lezen.

Bij dit verkleinde werkblad is het nauwelijks te zien, maar op het originele formaat merk je dat de letters enkel omljnd zijn en dat je ze kan inkleuren. Je moet het wel eerlijk doen: alleen kleuren wat je al kan lezen. Nu is het eigen aan een kind om alles te willen kleuren, en dus zie je ze de nog niet gekende letters achteraan op de kaft opzoeken om alles te kunnen kleuren. Geen probleem, maar kijk toch even na of het inderdaad allemaal wel gekend is. Zolang het om een voorbereidend lezen gaat hoeven deze letters niet gememoriseerd te zijn, maar kinderen leren er heel wat spontaan. Dat is toch meegenomen. En nog dit: door alle tekens op één bladzijde samen te brengen merken kinderen dat hun aantal toch wel erg beperkt is, en dat is toch een hele geruststelling. Merken we nog de 'ei' en 'ij', de 'au' en 'ou' op: twee tekens voor telkens eenzelfde klank. Ook de 'c', 'x' en 'y' ontbreken, maar deze komen bij het voorbereidend en aanvankelijk lezen niet voor.